

THOMAS WOLFE

Tanrı'nın Yalnız Adamı

Yalnızlığın Anatomisi

GANZER KİTAP

Gazer Kitap 04
Cep Kitapları 1

Thomas Wolfe
God's Lonely Man

Özgün Adı
The Lost Boy

İngilizce aslından çeviren: Yiğit Onat Ayaşlıoğlu
Yayına Hazırlayan: Doğan Hezer
Redaksiyon: Hümeyra Ayar
Son Okuma: İlvan Tepe

Kapak: Never More
Sayfa Düzeni: Dagon

1. Baskı: Aralık, 2019

Baskı
Alesta Ajans Basım Medya ve Bilgi Teknolojileri San. Tic.
Ltd. Şti.
Davutpaşa Caddesi Güven İş Merkezi B Blok D. 349
Topkapı - İstanbul Tel: 0 (212) 501 21 20
Matbaa Sertika No:45526

Ganzer Kitap Doğan Hezer - Laputa Kitap Basım
Yayın Ticaret'in Yan Markasıdır
Yeşilkent Mahallesi 1805. Sokak No. 17/19 Daire No. 15
Esenyurt/İstanbul
0 (539) 894 56 70

Sertifika No. 35963
ISBN: 978-605-69941-0-4

THOMAS WOLFE

Tanrı'nın Yalnız Adamı

Yalnızlığın Anatomisi

GANZER KİTAP

Tanrı'nın Yalnız Adamı

Yalnızlığın Anatomisi

Yaşamım, tanıdığım herkesten daha çok, yalnızlık ve avarelikle geçti. Bunun neden ya da nasıl olduğunu söyleyemem ancak doğru olan bu. On beş yaşımdan beri -her anımı- modern bir insanın yaşayabileceği kadar yalnız yaşadım. Bununla demek istediğim, yalnız biri olarak geçirdiğim saatlerin, günlerin, ayların ve yılların son derece yoğun ve olağanüstü olduğu. Bu yüzden de insanın yalnızlığını tam olarak bildiğim gibi anlatmaya çalışacağım.

Böyle yaşamamın sebebinin diğer yalnız insanlardan farklı bilgilere sahip olmam

olduğunu söylemiyorum. Hatta demek istediğim, bunun tam tersi. Yalnızlığa mahkûm edilişim, artık kendime ve diğer yalnız insanlara özgü nadir ve merak uyandıran bir güzellik olmaktan çıktı. Bu mahkûmiyet, yalnızlığın insan varlığının merkezi ve kaçınılmaz gerçeği olduğu görüşüne dayanıyor. Birbirinden çok farklı insanların yaşadığı anları, hareketlerini ve ifadelerini sadece coşku veya keder dolu şairleri değil aynı zamanda taciz, nefret, hor ve güvensizlik dolu sokaklarda bulunan sıradan insanları da – incelediğimizde; sanırım hepsinin aynı dertten muzdarip olduğunu görürüz. Dertlerinin nihai nedeni yalnızlıktır.

Ancak tecrübe ettiğim yalnızlığın diğer insanlarınkinden farklı olmasa da çok daha yoğun olduğunu düşünüyorum. Bu da bana, bütün dünyada görülen bu dert hakkında yazmam için iyi bir sebep veriyor çünkü yalnızlık hakkında kendi kuşağımdan daha fazla şey bildiğime inanıyorum. Bu söylediklerimin beni kibirli gösterebileceğinin farkında olsam da sadece gördüğüm bir gerçeği belirtmeye çalışıyorum. Ancak hemen bir yargıya varmadan önce, benim kadar yalnız

yaşayan birinin kibirli olmasının ne kadar tuhaf olduğu hakkında düşünün. Kibir için en etkili çözüm yalnızlıktır. Çünkü sıradan insanlara göre daha fazla yalnızlığın merkezinde yaşayan bizler, her zaman kendimize karşı duyduğumuz kuşkunun kurbanlarıyız. Ebedî yalnız içindeyken utanç verici aşağılık duygusu, ani bir şekilde, zehirli bir korkuyu inançsızlık ve ıssızlık içinde bizi boğmak, sağlık ve güvenimizi sarsmak, çürütmek, sevincimizi boğmak ve köklü bir bunalımı yaymak için yükselecek. Ve yalnızlığın ebedî çelişkisi, bir insanın yaratılışındaki o muzaffer emeği bilip bilmemekse insan kendisini uzun süre boyunca yalnızlıktan kurtarmalıdır. Yalnızlık, insanın başarılı bir iş ortaya koymasını sağlayan sağlığı, güveni, inancı ve sevinci ondan koparır. Bir insanın tıpkı benim gibi yalnız yaşayabilmesi için onun Tanrı'nın güvenine, bir azizin inançlı ruhuna ve Cebelitarık'ın sert korunaklılığına ihtiyacı vardır. Bunlar olmazsa her şeyin veya hiçbir şeyin; en önemsiz olayların, en sıradan kelimelerin bile, beni bir anda savunmasız yakalayabileceği, yüreğime zarar verebileceği, kalbimi buz gibi korku ile sıkıştıracağı ve ruhumun derinliklerini güçsüz-

lükle doldurabileceği anlar vardır. Yalnızlık bazen, güneşi gölgeleyen bir engelden, bazense ağustos ayının bulanık ışığından ya da o ışığın ışıltısı altında kaybolan ve sayısız hayatın dayanılmaz sefaletini uyandıran Brooklyn sokaklarındaki çirkin, ürkütücü, acayip ve isimsiz insanlardan başka bir şey değildir. Bazense insanda betonla döşeli çorak bir toprakta, güneşin altında böceklerle dolu bir parkta ya da El'in insanı bitiren curcunasında kaybolmuş hissini uyandırır; kimi zamansa dünyadaki bütün azimli insanların kararlılığıyla, hiçbir acelesi olmadan sonsuz şiddetli bir öfkeyle saldırıyor gibidir.

Yine, sadece bir cümle, bir bakış, bir mimik olabilir. Belki de Park Avenue'nun genç veliahtının tıpkı "Senin bir hiç" olduğunu söylemesi gibi soğuk ve küçümseyici bir eğilimdir. Veya yüksek sınıfın haftalık dergilerinde yayımlanan bir eleştirmen tarafından dikkat çekici bir biçimde övülen veya yerilen bir şey olarak karşımıza çıkabilir. Ya da bir kadını kaybettiğim için mahvolduğumu, yeteneğimi kaybettiğimi, tüm çabalarımın yanlış ve değersiz olduğunu söyleyen bir mektup gibidir — çünkü kadının güzel-

liğiyle birlikte doğruyu, hayallerimi ve gerçekliği kaybettim.

Bazense bunlardan daha azıdır — dokunamayacağım, göremeyeceğim, duyamayacağım veya hatırlayamayacağım bir şeydir. Tıpkı ruhumun tüm açlık, öfke ve hayatımda şimdiye kadar bildiğim imkânsız arzulardan oluşan bir tür korkunç duygu hâli kadar belirsiz olabilir. Ya da Cambridge'teki soğuk kış günü pazar öğleden sonraları unutulmuş bir hatırası olan ve böyle bir pazar günü sonrası ciddiyetle anlattığım soluk, hassas ve estetik bir yüze sahip biri olabilirdi. Tüm bunlar tüm gençlik umutlarımın acınacak yanılsamalar olduğunu, tüm hayatımı boşuna yaşadığımı ve mart ayının kırmızı ve soluklaşan ışığının, tüm gençlik hevesimin ıssız bir güçsüzlükle solgun yüzüme yansıdığını söylüyor. Bu ışıltıların ve zamanın hissettirdiği bütün neşe ve sevinç; değerli, alaycı ve huysuz insanların soğuk ve küçümseyici sözleri altında, tıpkı bir mum gibi sönmüş, umudum sonsuza dek kaybolmuş gibi görünüyor: Sanki şimdiye kadar doğru bildiğim her şey yanlışmış gibi. Böyle zamanlarda, yalnız insan, kendi duyularının ona

ihanet ettiğini ve ölüm ile yaşam arasındaki yaratıklardan -sonsuza kadar mart ve pazar öğlenlerinin loş ışığında sıkışıp kalanlardan- başka hiçbir şeyin gerçekten yaşamadığını ya da hareket etmediğini hissedecektir. Bütün bu korkunç şüphe, umutsuzluk ve yalnız bir insanın bilmesi gereken ruhun karanlık kargaşası yüzünden öğrendiği hiçbir bilgi bir araya getirilemez, kendi gözleri ve beyniyle toplayabileceği bilgiden başka hiçbir şey elde edemez. Hiçbir topluluk tarafından teselli edilemez, neşelendirilemez ve desteklenemez, hiçbir inanca bağlanamaz, kendisinin özü dışında hiçbir şeye inanamaz. Ve bu inanç sık sık uçup gider, sarsılır ve onu güçsüzlükle baş başa bırakır. Ve sonra, hayatının boşa geçtiğini, heba olduğunu; geçmişini bir daha asla yaşayamayacağını; o parlak, aydınlık ve yeni umutlara gebe olan sabahın kaybolduğunu; güneşin bir daha asla eskisi gibi doğmayacağını anlıyor.

Yalnız kalan karanlık zamanların bir nehir misali aktığını bilir. Yalnızlığın o büyük, karanlık duvarı etrafını sarıyor. Duvarlar daralıp onu boğuyor ve kaçma şansı yok. Ve hafızasındaki kanserli anılar, yüzlerce

unutulmuş yüzleri ve on binlerce kaybolan günleri hatırlatıyor, tüm hayatı bir rüya kadar garip ve amaçsız görünene kadar onu boğuyor. Zaman bir nehir gibi akıp gidiyor ve sanki bir kara büyünün tutsak ettiği bir yaratık gibi küçük hücresinde bekliyor. Ve o, çok uzaklarda, büyük dünyanın korkunç kargaşasını duyacak; unutulduğunu, zamanın akıp gittiğini ve tüm hayatının boşa geçtiğini hissedecek. Sonra, yalnızlığın hücresinde otururken, tüm gücünün sönüp gittiğini anlayacak.

Sonra aniden, bir gün, görünür bir sebep yokken, güveni ve inancı bu gelgit selinin ortasında ona geri gelecek. Dünyanın çevresini büyük bir şiddetle aydınlatan ve her şeyi kör edici bir parlaklıkla öz şekillerine döndüren, heyecan verici ve ebedî bir güç onun içinde yeniden yükselecek Mucizevi bir şekilde benliği güvende olduğunda, bir kez daha yaratılışın muzaffer emeğini tadacak. Bütün eski gücüne tekrar sahip: Bildiklerini, olduğu kişiyi tekrar biliyor; önceden bulduklarına tekrar sahip oluyor. Ve içinde sahip olduğu gerçeği söyleyecek, tüm dünya inkâr etse bile konuşacak, milyonlarca insan

yanlış olduğunu haykırdığında aslında kendisi doğrulanmış olacak.

Bu kadar muzaffer bir güven anında, içimdeki bu duygu ile, artık herhangi bir insanı olduğu kadar yalnızlığı da tanıdığımı ve şimdi onu hakkında, sanki kardeşimmiş gibi yazacağımı iddia ediyorum. Onu, sizin için gerçek o kadar gerçekçi betimleyeceğim ki, okuyan hiç kimse yalnızlığın vahşi simasından şüphe etmeyecek.

Şimdiye kadar okuduğum insan yalnızlığının en trajik, yüce ve güzel ifadesi, Eyüp Kitabı; en büyük ve en felsefi olanı ise Ecclesiastes.[1] Çocukluğumda, yalnızlık ve yaşamın yetersizliği ile ilgili deneyimlediğim her şey çok değişken bir gerçekliğe sahip olduğunu belirtmeliyim, ortadaki olgular o kadar ağırdı ki son derece şüpheli ve şaşkındım. Fakat yalnızlık anı, inkâr edilemeyecek kadar bir kaya gibi sert ve durgundu; yıllar geçtikçe bu deneyimin gerçekliği hayatımın yapısının bir parçası oldu.

Gerçek şu ki: Yalnız insan, aynı zamanda her daim hayatı son derece seven trajik

1 Eski Ahit kitaplarından biri.

bir insandır, kısacası, son derece neşelidir. Bu açıklamalarda hiçbir çelişki yoktur. Bir koşul diğerini ima eder ve gerekli kılar. İnsan trajedisinin özü, sahnelenen bu oyunun argümanlarını ne olursa olsun, çatışma içinde değil yalnızlıkta var olur. Ve tıpkı büyük trajik yazarlar ("Trajedi yazarı" yerine "trajik yazar" yazmamın sebebi, Romalılar ve Fransızlar da dâhil bazı milletlerin, tıpkı Vergil ve Racine gibi, büyük trajik yazarları olmasa da çok iyi trajedi yazarları vardı): büyük trajik yazarlar -Eyüp, Sofokles, Dante, Milton, Swift, Dostoyevski- her zaman yalnız olmuşlardır; onlar da hayatı en çok seven ve en yoğun neşe hissine sahip insanlardır. İnsan sevincinin gerçek niteliği ve özü, bu büyük trajik yazarların eserlerinde, insanın dünyadaki tüm hayat kesitlerinden başka hiçbir yerde bulunmamaktır. Bunu göstermek için kesin bir örnek verebilirim:

Çocukluğumda, Eyüp Kitabından herhangi bir söz hemen aklımda uzun, kasvetli, gri ve kırılgan bir treni çağrıştırırdı. Birçoğumuz için de bunun böyle olduğunu düşünüyorum. "Eyüp'ün niyeti" ve "Eyüp'ün sabrı" ve "Eyüp'ün etkileri" gibi ifadeler, or-

tak deyimlerimiz; bir parçası hâline geldi ve son derece sıkıntılı, durgun görünen, uzun zamandır acı çeken, sessiz ve kasvetli hâlini asla bir umut ya da neşe ile gidermemiş olan insanlara gönderme yapmak için kullanılıyor. Bütün bu çağrışımlar benim için acımasız, kasvetli ve mutsuzluğuyla daimî olan Eyüp Kitabı hakkındaki betimlemeleri pekiştirmemi sağlıyor. Çocukken ilk okuduğumda, bana Eyüp'ün sıkıntılarının neden olduğu duygular, sadece bir tür kasvetli ve isteksiz mizahla rahatlatılabilir gibi geliyordu – yazar tarafından kasti olarak yazılmamış ancak çocuksu nispet ve adalet duygum için uzun süredir karşı çıkmak zorunda olduğum bu kasvetli gelgit felaketinin baskısı nedeniyle, kendi hürmetimle beslenen bir mizah. Ancak bu harika kitabı olgunluk dönemlerinde okuyan, temel bir zekâya ve deneyime sahip okuyucu, böyle bir betimlemenin ne kadar yanlış olduğunu anlayacaktır. Eyüp'ün Kitabından; monoton, gri ve kasvetli bir eserden ziyade, harika şiirlerin sezgisel, parlak, son derece farklı ve görkemli bir şekilde hayranlık uyandıran bir eser olarak da bahsedebilirim ve ebedî hüznünü, muaz-

zam ilahi yüreğinde, sonsuz neşenin coşkulu şarkısını taşıdığını söyleyebilirim.

Bunda tuhaf ya da şaşırtıcı hiçbir şey yoktur, bu durum son derece kaçınılmaz ve doğaldır. Trajik yazar, kayıp ve ölüm duygusuyla gelen, insanın en büyük zaferi esnasında, sevincin kalbin derinliklerinde çürümüş olan kederden filizlendiğini, mutluluğun aniden kıpkırmızı bir acı ile ortaya çıktığını, tahammül edilemez arzuların öldürülerek yazarın sahip olduğu vahşi, kısa şerefinin en acı şekilde özünü oluşturduğunu biliyor.

Ölüm ve yalnızlık duygusu, günlerinin kısa oluşu ve üzüntüsünün yaklaşmakta olan yükü sürekli artar, asla azalmaz, bu da Eyüp gibi bir insana neşe uyandırıcı, trajik ve unutulmaz bir değer katar. Güzellik gelip geçicidir, ona dokunduğumuz anda kaybolur, nehirde sürüklenen biri gibi sabit kalamaz veya bir yere tutunamaz. Yalnızca trajik yazar bir kaybın acısından, kederin acı dolu mutluluğundan, anlık bir ölümcül zaferden neşe dolu bir şarkı yapabilir. En azından her zaman buna güvenebilir ve değer verebilir. Şarkısı kederle doludur çünkü sevincin kıskanç olduğunu, sahip olduğumuz anda

yitip gittiğini ve bu yüzden çok kıymetli olduğunu, tüm ihtişamını sınırlı ve yok olmuş şeylerden elde ettiğini bilir. Sevincin şerefini üzüntüden, acı bir üzüntüden ve insanın yalnızlığından kazandığını ve dillerimizi, gözlerimizi, nefesimizi durduran her şeyin kaçınılmaz olarak ölüme, karanlık bir ölüme mahkûm olduğunu, tozların ve hiçliğin kardeşi olan unutulmanın kaderimiz olduğunu bilir. Bu yüzden, Eyüp gibi bir adam da üzüntüyle şarkı söyleyecek ama yine de bu neşe dolu ve bir insanın söylediği her şeyden daha garip ve güzel bir şarkı olacak:

Sen misin ata gücünü veren? Dalgalanan yeleyi boynuna geren?

Sen misin onu bir çekirge gibi sıçratan? Şanlı kişnemesiyle korku saçan?

Kazar ayakları şiddetle toprağı, sevinçle coşturur gücü: gider üzerine savaşçının.

Korkunun yüzüne güler, ürkmez hiçbir şeyden; çekilince kılıç bakmaz bile arkasına,

Parlak oklar, mızraklar ve kalkan, üzerinde şangırdar atın.

Coşku ve öfkeyle yeri göğü yutar, çalsa bile yuf borusu, asla durmaz yerinde.

Çaldıkça yuf borusu, kişner gürleyerek; gür sesini komutanların, çığlıklarını ve kokusunu işitir savaşın uzaktan.[2]

2 Eyüp 39:19-39:25

İşte bu sevinçtir – ciddi ve muzaffer bir sevinç; içinde insanın muhteşem derinliğini ve alçakgönüllülüğünü, şeref duygusunu ve evrenin gizeminden daha eski olan huşu hissini içeren sert, yalnız ve ebedî sevinç. O şanlı atla ilgili satırları okuduğumuzda coşkulu bir çığlık dudaklarımızdan kopar ve hissettiğimiz neşe, vahşi ve garip, ölüm gibi yalnız ve karanlık, -her ne kadar büyük şairler olsalar da- Herrick ve Teokritos gibilerinin tarif ettiği narin ve sevimli neşeden daha muzaffer bir hâl alır. Tıpkı Eyüp Kitabı ve Vaiz'deki vaazlar gibi, her biri kendi açısından, insanın yalnızlığının en temelini oluşturduğundan, Eski Ahit'in tüm kitapları, bütünüyle, insanlığın bildiği yalnızlığının en nihai ve en derin literatürünü ortaya koyar. Bu kitapta yaşamdaki yalnızlığın böylesine tutarlı bir ruh ve inançla aktarılması hayret vericidir – şaşırtıcı olan yanı yalnızlığın tamam ifadesini ortaya koyduğu; her biri çok çeşitli ve her birinin bireysel, her biri insanın yüreğinin derinliklerinde bir giz olan yalnızlığın görüntüsünü açığa çıkarmakla kalmayıp hepsini ihtişamlı bir şekilde bir araya getirerek ortaya koyuyor oluşu.

Eski Ahit'in bir düzine kitabında – Eyüp Kitabı'nda, Vaiz'de ve Süleyman'ın Şarkısı'nda; Zebur'da, Süleyman'ın Özdeyişleri'nde ve Yeşaya kitabında; övgü ve ağıtlarda; zafer şarkılarında ve keder, esaret ve umutsuzluk tezahüratlarında; gurur ve kibirli sözlerin ötesinde, alçakgönüllülük ve Korku esnasında; uyarı, vaat ve kehanette; aşk, nefret, keder, ölüm, kayıp, intikam ve vazgeçişlerin konu olduğu yazılarda; vahşi, şarkı söyleyen sevinç ve acıların işlendiği bölümler içinde – yalnız insan, yaşamının son anlarında, yazılmış nakaratlarla birlikte muzaffer bir şekilde işlenir.

Yeni Ahit'te insanın yalnızlık kavramı ile bütünleşmesi, Yeni'yi okumaya başladığımızda daha da şaşırtıcı hâle geliyor. Çünkü, tıpkı Eski Ahit'in yalnız bir yaşamın güncesi hâline gelmesi gibi, Yeni Ahit'in İncilleri de aynı derecede mucizevi ve aldatıcı bir şekilde, sevgi dolu bir hayatının güncesi hâline geldi. Mesih'in her zaman söylediği, asla söylemekten geri durmadığı, bin kez ve bin farklı şekilde söylediği, ama her zaman inancın merkezini oluşturan söz şudur: "Ben babamın oğluyum ve sizler de benim kardeşlerimsiniz." Ve so-

nuçta hepimizi bir araya getiren, bu dünyayı bir aile yapan ve tüm kardeşleri ve Tanrı'nın oğullarını birleştiren nihai olgu, sevgidir.

Dolayısıyla, Mesih'in yaşamının temel amacı, yalnız yaşanılan hayatı yok etmek ve onun yerine sevgiye dayalı bir yaşam kurmaktır. Bunu destekleyecek kanıtlar son derece açık ve etkileyicidir. Mesih söylediği söz bunu son derece açık kılar:

Ne mutlu ruhtan yoksun olanlara çünkü onlar Cennetin Krallığına sahip olurlar!

Ne mutlu yas dolu olanlara çünkü onlar teselli edilecekler!

Ne mutlu nazik olanlara çünkü onlara dünyanın tapusu kalacak!

Ne mutlu doğruluğa susayanlara çünkü onların susuzluğu giderilecek!

Ne mutlu merhametli olanlara çünkü onlar merhamete kavuşacaklar!

Ne mutlu yüreği saf olanlara çünkü onlar Tanrı'yı görecekler![3]

İsa Mesih burada alçakgönüllülük, üzüntü, nezaket, doğruluk, merhamet ve saflık gibi niteliklerin tek başına yeterli erdemler olmadığını ancak bir insan bunlara sahip olduğu zaman değerli ödüllerin vadedilebileceğini söylüyor.

3 Matthew 5:3-5:8

Peki, nedir bu ödüller? Sadece dünyanın mirasını değil aynı zamanda cennetin krallığını da vadeden bir ödül. Duaları duyulmamış, açlık ve susuzlukları giderilmemiş, sevgileri karşılıksız kalmış insanların yalnızlık içinde yaşayıp ölmeyeceklerini, daha fazla acı çekmeyeceklerini söylüyor: Bu insanlar, sevgi sayesinde, sonsuza dek yalnızlık duvarlarını yıkacaklardır ve bu dünyanın kötülüğü ve haksızlığı onları ezip un ufak etse bile, yüreklerinde nezaket ve sevgi taşıyorlarsa, dünyadaki hiçbir insanın tahmin bile edemeyeceği bir sevgiye ve mutluluğa kavuşacaklar.

Bu, Mesih'in hayatının, öğretisinin nihai amacıydı. Ve buradaki anlam, yalnız geçirilen bir hayatın yerini sevgi dolu bir hayatın almasıydı. Ya da en azından hayatını okuduğumda çıkardığım anlam bu oldu.

Çünkü son yıllarda hep yalnız yaşadım ve yalnızlığı çok iyi biliyordum. Birçok kez geri dönüp bu adamın sözlerini ve hayatının hikâyesini, kendim için bir anlam bulabilmek ve daha iyi bir hayata sahip olabilmek için tekrar tekrar okudum. Sözlerini okudum, dindar biri olduğum için veya kutsallığa olan bağlı-

lığım için değil; günah duygusundan arınma, pişman hissettiğim ya da cennetsel bir ödül vaadi için de değil. Tıpkı diğer insanların da -Homeros'un[4], Donne'un[5] ve Whitman[6] gibilerinin- yazdıklarını okuduğum gibi bunları da basit bir sadelikle okudum ve onun sözlerine yüklediğim anlam aptalca, abartılı, çocukça, basit ya da banal görünüyorsa, söylemeliyim ki benim yüklediğim anlam başka milyonlarca insanınkinden farklı değil; sadece gördüklerimi ve hissettiklerimi aktırdım; başka hiçbir şey eklemeye, çıkarmaya veya değiştirmeye çalışmadım.

Ve şimdi biliyorum ki, İsa Mesih'in hayatında izlediği yol ve hayatının anlamı, benim hayatımdan çok daha iyi ve asla böyle bir hayata sahip olamayacağım ve bu durumun, gördüğüm ya da tanıdığım diğer yalnız insanlar Eyüp, Swift[7] ve Everyman[8] gibi bu

4 Homeros: Antik Çağ'da yaşamış İyonyalı ozan.

5 John Donne: İngiliz şair ve vaizdir.

6 Walter 'Walt' Whitman: Amerikali şair.

7 Jonathan Swift: İrlandalı şair, yazar ve siyasetçi. *Gulliver'in Gezileri* ile bilinir.

8 Everyman isimli kitap. Kitabın kahramanı Everyman, birdenbire Tanrı adına bir yolculuğa çıkması için Ölüm tarafından çağrılan zengin bir adamdır.

dünyadaki isimsiz, sessiz ve simasız bireyler için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Ve sevgi dolu bir yaşamın vaadinde bulunan Mesih'in kendisi de, şimdiye kadar yaşayan herhangi bir insan kadar yalnızdı. Yine de hatalı olduğunu söyleyemem çünkü sevgi ve kardeşlik üzerine kurulu bir hayatı vadetti, yalnızlık içinde yaşadı ve öldü. Ayrıca yolunun yanlış olduğunu da söylemeye cesaret edemem çünkü o zamandan beri milyarlarca insan ona inandı ve onun yolundan gitti.

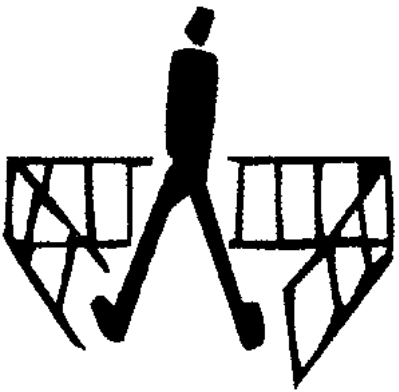
Ben sadece onun yolundan gidemeyeceğimi söylüyorum. Çünkü insanın hayatının sabit, ebedî temelinin sevgi değil yalnızlık olduğunu öğrendim. Sevginin kendisi hayatımızın temeli değildir. O, tıpkı nadir bir çiçek gibidir: Bazen bize yaşam veren, tüm yalnızlığımızın karanlık duvarlarını yıkan ve bizi hayattaki dostluk bağlarına, tüm dünyada hissedilen bir birlikteliğe, kardeşliğe tekrar bağlayan bir çiçektir. Ama bazen sevgi bize ölüm getiren çiçektir; onun yüzünden acıya ve karanlığa gömülürüz. Ve bu durum; ruhun bozulmasına, zihnin delirmesine neden olabilir. Sevgi çiçeğinin bize nasıl, ne zaman, neden görüneceğini, ölüm anında

veya yaşarken açıp açmayacağını, zafer veya yenilgiyle gün yüzüne çıkıp çıkamayacağını hiç kimse söyleyemez. Ama biliyorum ki, nihayetinde bizi -evsizleri, gidecek bir yeri olmayanları, hayat dolu gezginleri, yalnız insanları- ebediyen bekleyen, karanlık simaya sahip bir yoldaşımız var: Yalnızlık.

Ancak eskiden reddedilenler, yerini yeni itiraflara bıraktı – ve biz ölenler tekrar dirildik; biz kaybolanlar tekrar bulunduk; ete kemiğe bürünmemiş ölümden korunmak için, kalbimiz yozlaşana dek yeteneklerimizi, tutkumuzu ve gençliğimizin inançlarını satan bizler, yeteneklerimiz ve umutlarımız kaybolduktan sonra eski hayatımızı kana bulanmış bir şekilde yalnızlık ve karanlıkta kazandık; bizler, olayların böyle olması gerektiğini biliyoruz ve daha önce de gördüğümüz parlak şehrin suretini bir kez daha görüyoruz. Çok uzaklarda terk edilmiş, Köprü'de yürürken mücevher gibi parlayan bir ışıkla aydınlatılıyor, zihnimizde ebedî bir ışıltıya sahip, şiddetli dalgalar kıyıya vuruyor ve büyük gemilerin sesleri duyuluyor.

"Yalnızlık sonsuza dek sürecek! Karanlık kardeşim ve sert arkadaşım, ölümsüz

karanlığın ve gecenin yüzü -Seninle birlikteyken korkacağım ne var ki? Benim kara suratlı kahraman arkadaşım, can dostum-, hayatımın yarısını seninle birlikte geçirdim ve ölene kadar da seninle olacağım; milyonlarca farklı yolu, gecenin büyük ve öfkeli caddeleri, fırtınalı denizleri ve garip toprakları birlikte keşfetmedik mi? Ve tekrar gecenin içine doğru yürüyüp dünyanın sessizliğini birlikte dinlemedik mi? Bu dünyada zaferi, sevinci ve şanı birlikte tatmadık mı? Ve eğer tekrar bana gelirsen her şey eskisi gibi olmaz mı? Bana dön kardeşim, gecenin en kuytu saatlerinde. Karanlık, en esrarlı ve en sessiz hâline büründüğü zaman bana dön. Her zaman olduğu gibi tekrar bana dön; eski yenilmez gücümü, ölümsüz umudumu, muzaffer sevincimi ve yeryüzünü titretecek güvenimi bana getir."

“Yaşamın efendisi olmuştu.”

Karanlık Mesih

George, bir birahanede kavga ettikten sonra Münih'te bir hastanede haftalarca kaldığı 1928'den ve 1929'un ilk aylarından beri Almanya'da bulunmamıştı. Bu aptalca olaydan önce, Kara Orman'daki küçük bir kasabada bir süre kalmıştı ve bu sırada gerçekleşen seçimlerden ötürü ne kadar heyecanlı olduğunu hatırlıyordu. İnanılmayacak kadar fazla sayıda parti seçime katıldığı için siyasal durum karmakarışıktı ve Komünistler şaşırtıcı derecede büyük bir oy oranına sahipti. İnsanlar son derece gergin ve endişeliydiler, sanki havaya yaklaşmakta olan felaketin kokusu hâkimdi.

Bu kez işler farklıydı. Almanya değişmişti.

1933'ten, yani Almanya değiştiğinden bu yana, George ilk önce yaşadığı şaşkınlık, şok ve şüphe duygusunu arkasında bıraktıktan sonra, yüreğinde acı verici bir umutsuzlukla Almanya'da olup bitenleri anlamak için tüm gazeteleri okuyordu. Bazı yazılanlara inanmak onun için çok zordu. Elbette, Almanya'nın başka yerlerinde de olduğu gibi sorumsuz radikaller de vardı ve kriz zamanlarında ortaya çıkmaları hiç de şaşırtıcı değildi ancak Almanya'yı ve Alman halkını tanıdığını düşünüyordu, durumlar fazla abartılıyor olmalıydı ve işler göründüğü kadar kötü olamazdı.

Ve şimdi beş haftasını geçirdiği Paris'ten bindiği trende, içini rahatlatan bazı Almanlarla tanışmıştı. Politikada ve devlet yönetiminde artık herhangi bir karışıklık veya kaosun olmadığını, halkın yaşadığı korkunun ortadan kalktığını ve herkesin çok mutlu olduğunu söylediler. Bu duydukları, George'un umutsuzca inanmak istediği şeylerdi ve o da bu duydukları sayesinde mutlu olmaya hazırdı. Hiç kimse, onun 1936 Mayısı'nın başında Almanya'ya gelirken sahip olduğundan

daha elverişli koşullarda başka bir ülkeye gitmiş olamaz.

Byron'un yirmi dört yaşında, uyandığında kendisini bir anda ünlü biri olarak bulduğu söylenir. George Webber'ın ünlü olmak için fazladan on bir yıl daha beklemesi gerekiyordu. Berlin'e vardığında otuz beş yaşındaydı ama bu durum onun için de son derece büyülüydü. Belki çok ünlü değildi ama bunun ne önemi vardı ki, çünkü hayatında ilk ve son kez de olsa ünlü olduğunu hissetmişti. Paris'ten ayrılmasından hemen önce Fox Edwards'tan kendisine yeni kitabının Amerika'da büyük bir başarı elde ettiğini belirten bir mektup ulaşmıştı. Ayrıca bir yıl önce de ilk kitabının Almanca çevirisi basılmış ve yayımlanmıştı. Alman eleştirmenler kitaptan son derece iyi bahsediyorlardı. Kitabın birçok kopyası satılmıştı ve artık tanınmış biriydi. Berlin'e vardığında insanlar onu bekliyordu.

Mayıs ayı inanılmayacak kadar güzeldi. Özellikle Berlin'de harika bir mayıs ayı yaşanıyordu. Sokaklarda, Tiergarten'da, tüm büyük bahçelerde ve Spree Kanalı'nın çevresinde at kestanesi ağaçları çiçek açmıştı.

Kurfürstendamm'daki ağaçların altında bir grup kalabalık vakit geçiriyor, kafelerin terasları hınca hınç insanlarla dolup taşıyor ve güneşin altın ışıltısı boyunca bir müzik sesi yayılıyordu. George, Berlin'in etrafındaki inanılmayacak güzellikteki gölleri ilk kez görüyordu ve uzun çam ağaçlarının tepesinden süzülen bronz renkteki o güzel güneş ışıklarıyla ilk defa tanışmıştı. Daha önce, sadece Almanya'nın güneyini, Renlands'ı ve Bavyera'yı ziyaret etmişti; şimdi ise Almanya'nın kuzeyi çok daha da büyüleyici görünüyordu.

Bütün yaz boyunca kalmayı planlıyordu. Bir yaz mevsimi, ona, Almanya'yı terk ettiği zaman ebediyen kaybedeceğini hissettiği, hayatının vazgeçilmez bir parçası hâline gelen o büyülü duyguları yaşamak için çok kısa bir süre gibi geliyordu. Bunun yanı sıra, ikinci kitabı da basıldıktan kısa bir süre sonra çevrildi ve bu kitabına gösterilen ilgi umduğundan çok daha iyiydi. Belki bu durumun orada bulunmasıyla bir ilgisi olmuş olabilir. Alman eleştirmenler, kitap hakkında sayfalara methiye düzüyorlardı. Eğer bir eleştirmen ona "büyük Amerikan destan yazarı" diyorsa bir sonraki eleştirmen bu eleştiriyi geliştir-

mek zorunda olduğunu düşünüyor ve onu "Amerika'nın Homeros'u" olarak adlandırıyordu. Artık gittiği her yerde eserlerini bilen insanlar vardı. Son derece ünlenmiş bir isme sahip olmuştu. Artık ünlü biriydi.

Şöhret onun içindeki ihtişamı uyandırmıştı. Hayat çok daha parlak bir hâl almıştı. Her şeyin görünüşü, hissi, tadı, kokusu ve sesi; muazzam bir güzelliğe ve coşkuya sahipti çünkü artık şöhrete kavuşmuştu. Dünyayı daha önce hiç görmediği kadar ince bir güzellikle görüyordu. Geçmişte kendisini etkisi altına alan tüm karışıklık, yorgunluk, şüphe ve umutsuzluk duygusu sönüp gitmişti; içini kaplayan gölgeler kaybolmuştu. Son derece muzaffer ve nihai bir utkuya ulaşmıştı. Artık ruhu, Miktar ve Sayılar ile girdiği boğuşmalar sonucu acı çekmeyecek, yorulmayacak ve ezilmeyecekti. Artık her şeyin son derece farkındaydı, tüm benliğiyle hayattaydı.

Şöhret, sessizliğine ve bilinmeyen konuşmalarına bile bir dil vermişti. Şöhreti, her zaman onunla birlikteydi. Tek başına olduğu zamanlarda, kimsenin onu tanımadığı anlarda bile Şöhretin aurası sayesinde her zaman güç, güven, sıcaklık, samimiyet ve Şöhretin

arkadaşlığını hissediyordu. Yaşamın efendisi olmuştu. Gençliğinde, insanların her zaman ona güldüğünü hissettiği ve zaman zaman yabancılar arasında rahat davrandığı ve omzunda bir çip ile her yeni karşılaşmaya gittiği bir zaman olmuştu, yabancıların yanında kendini hasta hissederdi ve onlara karşı içinde kin beslerdi. Ama şimdi hayatın güçlü ve hafif yürekli efendisiydi, tanıştığı ve konuştuğu herkes, içindeki mutlu ve sevgi dolu gücü hissederdi. Yeni tanıştığı insanlarla (yazarlar, taksi şoförleri, otellerdeki hamallar, tramvaylarda, trenlerde ve sokaklarda tanıştığı kişiler) konuşurken, anında doğal bir sevgiyle, canıgönülden ve içinden geldiği gibi konuşurdu.

Şöhret onun yanındayken, dünya daha sihirli bir yer hâline geliyordu. Erkeklerin gözünde merak, ilgi, saygı ve dostça kıskançlık; kadınların gözünde ise dürüstlük görebiliyordu. Kadınlar, sanki Şöhretin tapınağında ibadet ediyorlardı. George'u telefonla veya mektupla sürekli farklı farklı yerlere davet ediyorlardı. Kadınlar onun peşindeydi. Fakat daha önce tüm bunları yaşadı ve artık daha temkinliydi çünkü para avcılarının her yerde

aynı olduğunu biliyordu. Onların ne olduğunu bildiği için, herhangi bir hayal kırıklığı da yaşamıyordu. Gerçekten de, bu durum, kadınların onu etkilemek için kullandığı taktikleri, onlara karşı kullanmak için duyduğu haz ve güç duygusunu büyük ölçüde arttırıyordu: Onları etkileyebilmek için önce ufak tefek şeylerle şımartacak, sonra, tam ona sahip olduklarını düşündükleri anda, masum bir şekilde onları terk edecek ve hayretler içinde yapayalnız bırakacaktı.

Sonra Else ile tanıştı. Else von Kohler bir para avcısı değildi. George, onunla Almanya'daki yayıncısı Karl Lewald'ın kendisi adına verdiği partilerin birinde tanışmıştı. Lewald parti vermeyi severdi; George için yeteri kadar şey yapamadığını düşünüyordu ve her zaman başka bir parti için yeni bir mazeret bulabilirdi. Else, Lewald'ı tanımıyordu ve onu görür görmez adamdan hoşlanmadığını fark etmişti. Ancak parti için resmî olarak bir davetiyesi olmasa da George'un tanıştığı biri onu partiye çağırmıştı. George, onu gördüğü anda âşık oldu.

Else, tıpkı İskandinav mitolojisindeki Valkürler[9] gibi mükemmel eşini arayan, otuz yaşında bir duldu. Örgülü, ışık saçan sarı saçları vardı ve yanakları tıpkı kıpkırmızı elmalar gibiydi. Bir kadın için son derece uzun bacaklara sahipti ve omuzları tıpkı bir erkeğinki kadar genişti. Yine de baş döndürücü bir endamı vardı ve çirkin bir erkeksi görünüşü çağrıştıracak hiçbir yanı yoktu. Son derece yoğun ve tutkulu bir kadınsılığa sahipti. Sert ve yalnız yüzü, manevi bir derinlik ve hassaslığıyla yumuşuyordu; yüzünde beliren bir gülümseme, etrafa parlak bir ışık saçıyordu. George, daha önce hiç böylesine yoğun ve saf bir gülümseme görmemişti.

Daha ilk tanıştıkları an, George ve Else birbirlerinden etkilendiler. O andan itibaren, herhangi bir geçiş dönemine ihtiyaç duymadan yaşamları birbirine bağlandı. Birlikte çok güzel günler geçirdiler. Bunların pek çoğu, güçlü ve karşılıklı olarak paylaşılan bir tutkunun gizemiyle büyülenen gecelerdi. Kız, George'un, şöhret dolu ve sarhoş edici

9 Valkürler: İskandinav mitolojisindeki savaşçı bakireler. Valkyrie sözcüğü "savaşta katledilmiş olanlar" anlamına gelir. ve "seçmek" anlamına gelen kiosa fiili ile bağlantılı olan -kyria ekinden oluşur.

yaşamı boyunca hissettiği her şeyin altında yatan nihai gerçekliğe dönüştü.

Ve şimdi Brooklyn'de geçen bütün o kör, öfkeli günler, çalıştığı onca yıl, amaçsızca yaşama tutunmaya çalıştığı zamana ait hatıralar, bütün o başıboş dolaştığı sürgün yılları; artık hepsi çok uzaklarda kalmıştı. Garip bir biçimde, George'un zihninde, çok yoğun çalıştığı çaresiz günlerden sonra artık elde ettiği başarılar sayesinde sahip olduğu sevinç dolu yeni hayatının tasavvuru; Else, çam ağaçları, Kurfürstendamm'ı dolduran sayısız kalabalık ve havada yankılanan neşeli şarkılarla -ve her nasılsa, herkes için son derece zor geçen yılların artık geride kaldığı ve artık mutlu günlerin onları beklediği duygusuyla- birbirlerine bağlanmıştı.

Büyük Olimpiyat oyunlarının oynandığı sezondu ve George, Else ile birlikte neredeyse her gün Berlin'deki stadyuma gidiyordu. George, bu kadar soylu bir amaç için kullanılan Alman halkının örgütlenme konusundaki dehasının, daha önce hiç tanık olmadığı kadar heyecan verici bir şekilde ortaya konduğunu fark etti. Resmigeçit o kadar yoğun duygularla kutlanıyordu ki, âdeta boğulu-

yormuş gibi hissediyorlardı. Sanki burada uğursuz bir şeyler vardı. Burada bulunanlar, harikulade bir azme, muazzam bir nizama ve bütün dünyada görülebilecek en disiplinli kolektif birliğe tanık oluyordu. Ve bunu bu kadar uğursuz yapan şey ise; törenin, olimpiyatların ötesine geçmiş olmasıydı. Oyunlar önemsizleşmişti ve artık sadece diğer ülkelerin seçtikleri takımları gönderdiği spor yarışmaları değildi. Günden güne resmigeçit törenleri, bütün Almanya'nın eğitimini ve disiplinini sergilediği nizamlı ve ezici bir gösteri hâline geldi. Oyunlar, yeni kolektif gücün bir sembolü olarak seçilmişti; dünyaya bu yeni gücün ne olduğunu göstermenin somut bir yoluydu.

Bu tür işlerde daha önce hiçbir tecrübesi olmayan Almanlar, tasarımlarında bugüne kadar yapılmış en güzel ve en mükemmel olan güçlü bir stadyum inşa etmişti. Ve bu canavarca yapının tüm aksesuarları -yüzme havuzları, devasa koridorları-, güzellik ve işlevselliğin uyumuyla tasarlanmıştı. Organizasyon muhteşemdi. Bu organizasyonu müthiş yapan şey sadece oyunlardaki dakiklik ve performans değil, aynı zamanda kalabalığın

-başka hiçbir ülkenin kaldıramayacağı; New York'ta bulunsa trafiği ve yaşamı altüst edecek bir kalabalığın- yerine göre değişen muazzam sükûneti, nizamı ve hareketliliğiydi.

Günlük gösteri, güzelliği ve ihtişamıyla son derece büyüleyiciydi. Stadyumdaki kalabalık nefes kesiciydi; burasıyla kıyaslandığı zaman Amerika'daki geçit törenleri, başkanlık seçimleri ve Dünya Panayırları ucuz birer karnaval gibi görünürlerdi. Olimpiyatlardan ötürü sanki Berlin, stadyumun bir parçası hâline gelmişti. Şehrin bir ucundan diğerine, Lustgarten'den Brandenburger Tor'a, Unter den Linden boyunca, Tiergarten'ın geniş caddeleri arasında ve Berlin'in batı kesimindeki geçitlerden stadyuma kadar, bütün kasaba için kraliyet pankartlarının birbiriyle yarıştığı bir yer hâline gelmişti – hayır, sadece pankartlar sonsuz kilometreler boyunca birbirleriyle yarışmıyorlar da, âdeta büyük bir imparatorun savaş çadırını süslüyorlardı.

Ve gün boyunca, sabah saatlerinden itibaren, tüm Berlin halkı stadyumda olanları pür dikkat izliyordu. Herkes tek yürek olmuştu. Kurfürstendamm boyunca bulunan yeşil ağaçlardan konuşmalar duyuluyordu:

Ağaçlara asılmış hoparlörler aracılığıyla spikerlerin sesi bütün şehri sarıyordu – ve George Webber için, Goethe'nin kullandığı dilden bilinen atletizm terimlerini duymak çok garip bir deneyimdi. Şimdi yarışın başlamak üzere olduğu ve ardından da kazanan kişinin kim olduğu açıklanacaktı:

"Owens[10] — Aman Tanrım!"

Bu arada, bu büyük afiş yüklü yollara, gün boyu kalabalıklar akın ediyordu. Unter den Linden'in geniş kaldırımları sabırlı Alman ayakları tarafından eziliyordu. Babalar, anneler, çocuklar, gençler, yaşlılar : Her kesimden gelen insanlar, her bir karışı doldurmuştu. Kalabalıklar, sabahtan akşama kadar yürüdükleri, pankartlardan geçilmeyen bu yola şaşkın gözlerle bakıyorlardı. Ve bunlardan biri, Olimpiyat ceketlerinin parlak rengini ve yabancı yüzlerin ışıltısını gördü: Fransızların ve İtalyanların karanlık görüntülerini, Japonların fildişi rengi yüzlerini, İsveçlilerin saman rengi saçlarını ve mavi

10 Jesse Owens (James Cleveland Owens): Hitler'in Arkı'nın üstünlüğünü ispatlamak için getirdiği sporcuları yenerek 1936 Berlin Olimpiyatları'nda 4 altın madalya kazanan ABD'li siyahi sporcu.

gözlerini ve hasır şapkalı, beyaz fanilalı ve mavi ceketli Amerikanları...

Ve sokaklarda yürüyen kahverengi gömlekli kalabalığın ritmik ve harika gösterileri vardı. Her gün, öğlenleri, oyunlar yaklaştıkça, Liderin stadyuma gittiği yolları, sokakları ve caddeleri kilometrelerce öteden başlayarak tutmaya başlayan kolluk kuvvetleri vardı. Genç adamlar -Lider'in korumaları, Schutz Staffel birimleri, Fırtına Birlikleri ve daha birçok farklı rütbeye sahip asker- sakince gülüşüp konuşuyorlardı. Wilhelm-strasse'den Brandenburger Tor'un kıyısına kadar iki farklı kol hâlinde yayılmışlardı. Sonra aniden kuvvetli bir emir ve bu emrin hemen ardından on bin deri ayakkabının marş sesleriyle birlikte savaşın sesi duyuldu.

Her şey bu an için, bu muzaffer amaç için planlanmış ve şekillenmiş gibi görünüyordu. Ancak insanlar; onlar planlanmamıştı. Günden güne, insanlar, askerlerden oluşan kırılmamış duvarların arkasında yoğun ve sabırlı bir şekilde durup beklediler. Bu insanların ulusun kitleleri, yeryüzünün fakirleri, hayatın mütevazı bireyleri, işçiler ve eşleri, anneler ve çocuklarıydı ve her gün

buraya gelip beklediler. Oradalardı; çünkü büyülü stadyumun içinden bir yere sahip olmak için yeterli paraları yoktu . Sabahtan akşama kadar sadece iki değerli anı bekliyorlardı: Lider'in stadyuma geldiği ve stadyumdan ayrıldığı an.

Sonunda gelmişti. Ve bir yayladaki rüzgâr gibi bir şey, kalabalığın arasından sallanarak geçti; ve duyulan ses, umut ve vatanın ihtiyacı olan duaydı. Lider yavaş yavaş parlayan bir arabada geldi. Gülünç bir opera şarkıcısı bıyığına sahip küçük, karanlık bir adamdı. Dimdik ayakta, hareketsiz ve ifadesiz bir şekilde eli yukarı doğru kaldırdı. Bir Nazi selamı gibi değildi, tıpkı Buddha veya Mesih'in selamları gibi bir kutsama hareketiydi. İlişkilerinin başından sonuna kadar, Else ve George, Nazi rejimi ile ilgili her şeyi tartışmayı reddetmişti. Bu durum onlar için tartışmaya kapalı bir konuydu. Ancak diğer insanlar için öyle değildi. İlk birkaç hafta geçtikten sonra, George bazı çirkin şeyler duymaya başladı. Zaman zaman partilerde, akşam yemeklerinde ve başka etkinliklerde George, Almanya ve Alman toplumu hakkında hissettiği coşkusundan bahsederken,

birlikte içtiği arkadaşları, onu önce köşeye çekerler ve dikkatli bir şekilde etrafa bakındıktan sonra büyük bir gizlilikle kulağına fısıldarlardı:

"...Ancak bunları duymuş muydun? ...Bundan haberin var mıydı?"

Ona gizlilikle fısıldadıkları şeylerden hiçbirini görmemişti. Kimsenin dayak yediğini görmemişti. Hiç kimsenin tutuklandığını ya da ölüme mahkûm edildiğini görmemişti. Toplama kampına götürülen kimseyi görmemişti. Acımasız ve zorlayıcı hiçbir gücün fiziksel alametlerini görmemişti.

Doğru, her yerde, harbili,11 siyah, kahverengi, hâkî yeşili üniformalı, keskin bakışlı, demir başlıklarının gölgeleri yüzlerine vuran, postal sesleri her yerden işitilen askerler vardı. Ancak elde ettiği başarılar, Else'ye beslediği duygular ve tatildeki insanların mutluluğu nedeniyle kafası çok karışmıştı. Çünkü burada çok güzel zamanlar geçirmişti. Şimdi durumlar çok iyi görünmese bile, o kadar kötü olduğunu da düşünmüyordu.

11 Harbi: Ateşli silahların içini temizlemekte kullanılan pirinç çubuk.

Sonra bir şey oldu. Aniden olmamıştı. Tıpkı bir araya gelen gri bulutlardan yağmurun başlaması gibiydi.

George'un tanıştığı bir adam onun için bir parti vermeyi planlıyordu ve arkadaşlarından kimlerin çağrılmasını istediğini sordu. George birinden bahsetmişti. Ev sahibi bir süreliğine sessiz kaldı. Utanmış görünüyordu. Ardından George'un bahsettiği kişinin eskiden yasaklanmış bir yayının editörü olduğunu söyledi. Ve yayının yasaklanmasına neden olan insanlardan birinin partiye davet edilmiş olmasını George kafasına takar mıydı?

Ardından George, daha önce ilk kez Münih'te tanıştığı ve şimdi Berlin'de yaşayan, çok sevdiği eski bir arkadaşı, Franz Heilig adında birinden bahsetti. Yine endişe dolu bir duraklama, utanç ve itiraz. Bu kişi -George'un ev sahibi bu kişiyi tanıdığını ve partilere gitmediğini söylemişti- davet edilse bile partiye katılmayacaktı. Yani George bu durumu kafasına takar mıydı?

George daha sonra Else von Kohler'den bahsetti ve aldığı cevap aynıydı. Bu kadını

ne zamandır tanıyordu? Onunla nerede ve nasıl tanışmıştı? George, ev sahibine tüm bu konular hakkında güvence vermeye çalıştı. Else hakkında endişelenilecek hiçbir şey olmadığını söyledi. Ev sahibi hemencecik özür diledi: Kadın hakkında endişelenecek hiçbir şey olmadığından emindi. Ancak, bugünlerde, -özellikle kalabalık etkinliklerde- George'un tanıştığı ve birbirini tanıyan insanları bir araya getirmeye çalışıyordu. Çünkü böylesinin daha iyi olacağı düşüncesindeydi. Bu partiye katılacak insanlar yabancılara karşı son derece utangaç, yapmacık ve mesafeli olabilirlerdi. Frau von Kohler de partideki kimseyi tanımıyordu. Acaba bu durumu George kafasına takar mıydı?

Bu şaşırtıcı tecrübeden kısa bir süre sonra bir arkadaşı onu görmeye geldi:

"Birkaç gün içinde," dedi arkadaşı, "birinden bir telefon alacaksın. Seninle tanışmaya ve seninle konuşmaya çalışacak. Bu adama sakın bulaşma."

George kahkaha attı. Arkadaşı, son derece soğuk ve ağırbaşlı biriydi. Konuşurken yüzündeki ciddiyet o kadar komik bir hâl al-

mıştı ki, George onun bir tür şaka yaptığını sanmıştı. Bu gizemli kişinin kim olduğunu ve arkadaşını neden bu kadar tedirgin ettiğini bilmek istiyordu.

George'un şaşkınlığı ve kuşkuculuğuna karşı, arkadaşı hükümette yüksek bir mevkiye sahipti.

"Ama neden?" diye düşünüyordu George. Neden bu adam onunla tanışmak istiyordu? Ve neden ondan korkmalıydı?

İlk başta arkadaşı cevap vermedi. Sonra yavaşça mırıldandı:

"Beni dinle. Bu adamdan uzak dur. Bunu, senin iyiliğin için söylüyorum."

Duraksadı. Ne diyeceğini bilmiyordu. Sonra konuşmasına devam etti: "Yüzbaşı Roehm'i duydun mu? Onu tanıyor musun? Ona ne oldu biliyor musun?" George başıyla onayladı. "İyi öyleyse,» arkadaşı gergin ses tonuyla konuşmasına devam ediyordu, "toplum kimi insanlardan arındırıldığı sırada hâlâ öldürülmemiş olanlar var. Bu bahsettiğim adam içlerindeki en kötüsü. Ona ver-

diğimiz bambaşka bir isim var. Bu isim ise 'Karanlığın Prensi'".

George bütün bu anlatılanlardan nasıl bir sonuca varması gerektiğini bilmiyordu. Bunu her ne kadar çözmeye çalışsa da başarılı olamadı, bu yüzden de en son bütün bunları unutmaya karar verdi. Ancak birkaç gün içinde arkadaşının bahsettiği kişi arayarak onunla tanışmak istedi. George bir bahane bularak adamla görüşmekten kaçındı. Ama bütün bu olanlar çok garipti.

Bu şaşırtıcı olayların ikisi de komedi ve melodram unsurlarını içeriyordu ama bu unsurlar sadece bu olayların yüzeysel kısmıydı. George şimdi bütün bu olayların arkasında yatan trajediyi anlamaya başladı. Bu olayların politikayla hiçbir alakası yoktu; kökleri siyasetten, hatta ırkçı önyargılardan bile çok daha derin, kötü ve şeytaniydi. Hayatında ilk defa, daha önce hiç hissetmediği türden bir korku hissediyordu – Amerika'daki bütün o şiddet olayları: Çete savaşları, işlenen cinayetler; Amerika'nın iş ve toplum hayatındaki bütün o yozlaşmalar ve yolsuzluklar bunun yanında devede kulak kalırdı. George'un görmeye başladığı şey, psişik olarak yarala-

nan ve ruhları çaresiz ve korkunç bir hastalığa yakalanan harika insanların bir tasviriydi. Artık anlıyordu ki karşısında bütün benliği bir korkuyla kaplanarak hastalanmış bir ulus vardı. Bu hastalık tüm insan ilişkilerini bozan ve çürüten bir tür ürkütücü felç gibiydi. Kendi ilaçları yüzünden zehirlenerek ruhsal olarak septik hâle gelinceye kadar, kesintisiz ve berbat bir zorunluluk baskısı, bütün insanları bunaltıcı ve habis niyetli bir gizlilik içinde susturmuştu. Artık bunun bir tedavisi yoktu.

Olayların gerçek hâlini görmeye ve anlamaya başladığında, George, bu büyük trajediden istifade eden ya da eski zamanlarda kurban oldukları için o dönemin büyük insanlarından nefret eden bir kesimin bu olayların temelinde bulunup bulunmadığını merak etti. Kültürel olarak, on sekizinci yüzyıldan bu yana Almanya, ilk Avrupai ülkeydi. Goethe'nin eserlerinde, millet, siyaset, ırk ya da din sınırlarını tanımayan, tüm insanlığın mirasını mutlulukla karşılayan, bu mirasa hükmetmek istemeyen; bu mirası büyütmek ve ona katkıda bulunmak isteyen bir dünya ruhu açıkça ifade ediliyordu. Sa-

nat, edebiyat, müzik, bilim ve felsefedeki bu Alman ruhu, 1933'e kadar çizgisini korudu ve George'a göre bu dünyada hiçbir erkek ya da kadın, öyle ya da böyle, bu çizgiyi bozamazdı.

1925'te Almanya'yı ilk defa ziyaret ettiğinde, bu ruhun kanıtı her yerde en basit ve kesin biçimlerde açığa çıkıyordu. Mesela, herhangi bir kasabada bir kitapçının önünden geçerken Alman halkının entelektüel ve kültürel coşkusunun bir yansımasını gözlemlememek imkânsızdı. Kitapçıların içindeki göze çarpan taşkın vizyon sayesinde Fransa'daki kitabevleri bile buranın yanında son derece sönük kalırdı. Her ülkenin en iyi yazarları, kendi topraklarında olduğu gibi Almanya'da da biliniyordu. Amerikalılar arasında özellikle Theodore Dreiser, Sinclair Lewis, Upton Sinclair ve Jack London büyük bir okuyucu kitlesine sahipti; kitapları her yerde satılır ve okunurdu. Amerika'nın genç yazarlarının eserleri hevesle takip edilir ve yayımlanırdı.

1936'da bile, bu soylu heves, Adolf Hitler'in rejimi tarafından batırılmış ve bozulmuş olsa bile, hâlâ kendini en dokunaklı

biçimde gösteriyordu. George, iyi kitapların artık Almanya'da yayımlanıp okunamayacağını duymuştu. Bu duydukları, tıpkı Almanya hakkında duyduğu bazı şeyler gibi doğru değildi. Ve Hitler'in Almanyası hakkında anlatılanlardan birinin doğru olması gerektiğini hissetti ve bunun doğru olmasının nedeni, her saygın insanın karşı olması gereken şeyin yanlış olmasıydı. Yanlış olduğunu düşündüğün bir konuda sessiz kalamazdın. Ancak yine de ona göre, bir yanlışla karşılaştığında bu yanlışı savunamazdın. Doğruları dile getirmek zorundaydın. Her ne kadar insanlar aksini iddia etse de yalan ve hileyle mücadele etmek için yalancı ve hilekâr biri olamazdın.

Dolayısıyla, iyi kitapların artık Almanya'da yayımlanıp okunamadığı doğru değildi. Ve bu doğru olmadığı için de bu büyük Alman ruhunun trajedisi, kendini açığa çıkardığı hilekâr ve bozulmuş biçimiyle öncesine göre çok daha hareketliydi. İçeriği açıkça veya dolaylı olarak, Hitler rejimini eleştirmezse veya dogmalarına karşı gelmezse, iyi kitaplar hâlâ yayımlanabilirdi. Ve herhangi bir kitabın iyi bir eser olabilmesi için

Hitler'i eleştirmesi ve doktrinlerine karşı gelmesi gerektiğini söylemek budalalık olurdu.

Bu yüzden, Alman halkının hâlâ okumalarına izin verilen iyi kitaplar için hevesleri, merakları ve coşkuları son derece belirgindi. Dünyada neler olup bittiğini umutsuzca öğrenmek istiyorlardı ve bunu yapabilmelerinin tek yolu Almanya dışından yazılmış kitaplara ulaşmaktan geçiyordu. Bu durum, Amerikan yazılarına olan ilgilerinin neden bu kadar yoğun olduğunu açıklıyordu ve ilgilendikleri şeyse başlı başına acıklı olduğu kadar boğucu bir gerçekti. Bu koşullar altında, Alman ruhunun son kalıntıları sadece boğulmaktan kurtulan -çaresizce enkaza dönmüş gemilerin parçalarına tutunarak hayatta kalabilen- insanların arasında varlığını sürdürdü.

Haftalar, aylar geçti ve en sonunda yazın sonu geldi. Artık George her yerde bu büyük ruhun parçalanmış kalıntılarını görüyordu. Baskı, zulüm ve korkunun neden olduğu zehirli atmosfer tanıdığı herkesin hastalanmasına ve hayatlarının çürümesine neden oluyordu. Bu, insanların ruhuna zerk edilmiş bir veba salgınıydı – gözle görülemese bile

ölümün kendisi kadar kesindi. Altın renkli yaz mevsimi boyunca bu salgın yavaşça onun ruhuna işledi, ta ki onu soluyana, onu yaşayana ve onu olduğu gibi görene kadar.

“... denemeye devam ediyordu. ”

Uzak ve Yakın

Demir yolunun ardındaki arazilerin tepesindeki küçük bir kasabanın eteklerinde, yeşil panjurlu, narin bir şekilde inşa edilmiş, küçük beyaz bir tahta ev vardı. Evin bir tarafında sebze yetiştirilen, özenle düzenlenmiş bir bahçe ve ağustos ayının sonlarında olgunlaşan üzümlerin olduğu bir çardak vardı. Ev inşa edilmeden önce bir tarafında yazları buranın havasını temizleyen ve çevreyi gölgeleriyle saran üç güçlü meşe ağacı vardı, diğer tarafı ise rengârenk çiçeklerle kaplıydı. Bütün bu yer düzenli, tutumlu ve mütevazı bir rahatlığa sahipti.

Her gün, öğlen saat ikiden birkaç dakika sonra, iki şehir arasında yolculuk yapan araç tam buradan geçerdi. O anda, yakındaki kasabada kısa bir mola vermek için durmuş olan büyük tren hızlanmaya başlamıştı ancak henüz müthiş hızına tam olarak ulaşamamıştı. Tren görüş alanına girmişti. Güçlü motoru sayesinde yanından geçtiği, preslenmiş çelikle kaplı arabaları salladıktan sonra gözden kayboldu. O öğleden sonra, bir süreliğine çalışan motordan ötürü çimenlerin ve çayırların üstü simsiyah bir dumanla kaplandı ve motordan başka hiçbir şey duyulmaz oldu.

Yirmi yıldan fazla bir süre boyunca her gün, tren eve yaklaşırken, makinist düdüğünü çaldı ve bu sesi her duyduğunda, küçük evin arkasına bakan verandada bir kadın ortaya çıkarak ona el salladı. İlk başlarda eteklerine yapışan küçük bir kızı vardı. Şimdilerdeyse bu kız çocuğu artık bir kadın olmuştu ve her gün verandaya gelerek annesiyle birlikte o da el sallıyordu.

Makinist, çalıştığı yıllar boyunca yaşlanmış ve birçok hastalık geçirmişti. Ağır yük dolu büyük treniyle bin kere ülkenin

diğer ucuna gitmişti. Evlenmişti, çocukları büyümüştü ve tam dört kez beti benzinin atmasına neden olacak kazalarla burun buruna gelmişti: – çocuklarla dolu bir vagon dray olma tehlikesi yaşamıştı; ucuz bir otomobil rayların üzerinde durmuştu ve içindeki ahşaptan oyulmuş gibi duran insanların yüzlerindeki korkuyu okumak mümkündü; düdüğün sesini duyamayacak kadar sağır ve yaşlı bir avare karşısına çıkmıştı ve bir keresinde de tam olarak seçemediğini birini teğet geçmişti. Öylesine ki olduğu yerde çığlıklarını duyabilmişti. Kederin, neşenin, tehlikenin ve verdiği emeğin ne olduğunu biliyordu. Sadık olduğu bu işte çalıştığı zaman boyunca çok zor zamanlar geçirmiş ve çok hırpalanmıştı ve verdiği emekler sayesinde de artık inanç, cesaret ve alçak gönüllülük gibi niteliklere sahipti. Artık yaşlanmıştı ve yaşlılık da beraberinde ihtişamı ve bilgeliği getirmişti.

Ancak ne kadar tehlike ya da trajedi yaşamış olursa olsun, burası, makinistin zihninde o evin imgesi ve ona cesurca el sallayan özgür kadınların görüntüsüyle birlikte çok güzel bir yer olarak yer etmişti; bu dü-

şünce değişemeyecek ya da yıkılamayacak kadar güçlüydü. Yaşayacağı hiçbir sorun, hiçbir keder ya da bütün planlarını altüst edecek bir aksaklık bunu değiştiremezdi.

Yoldan geçerken O küçük evi ve iki kadını görmek, ona bugüne kadar hiç tatmadığı bir mutluluğu yaşatıyordu. Hava nasıl olursa olsun, saat kaç olursa olsun, onların el salladığını görmüştü. Onları, sert geçen dondurucu kış mevsiminden büyülü nisan ayında başlayan bahar aylarına kadar her mevsimde görebiliyordu. Onlar ve onların o küçük evi için hissettiği hassasiyeti, bir insan sadece kendi çocuğu için hissedebilirdi. Uzun zamandır yaşadıkları hayatın resmi gözlerinin önünde o kadar net bir şekilde canlanıyordu ki, onları günün her saati ve her anı ne yaptıklarını bilecek kadar iyi tanıdığını düşünüyordu. Artık çalışmayı bıraktığı zaman yaşadıkları eve giderek kendi hâlinde yaşayan bu insanlarla konuşmaya karar verdi.

O gün geldi. Sonunda makinist trenden dışarı adımını attı ve bu iki kadının yaşadığı kasabadaki istasyonda indi. Raylarda geçirdiği zamanlar sona ermişti . Artık daha fazla

yapacak işi olmayan, emekliliğe ayrılmış bir işçiydi. Makinist yavaşça istasyondan ayrılarak kasabanın içine doğru yürüdü. Bu kasabadaki her şey ona son derece yabancıydı. Yürüdükçe şaşkınlık hissi ve kafasının karışıklığı artıyordu. Burası binlerce kez önünden geçtiği kasaba olabilir miydi? Bunlar oturduğu kabinden gördüğü evler miydi? Sanki her şeyi sadece rüyasında görmüş gibi bir rahatsızlık hissediyordu. Ruhunu kaplayan şaşkınlık gittikçe büyüyordu. Daha ince evlerin olduğu, engebeli yollarla dolu bir sokağa -kadınların evinin olduğu sokağa- girmişti. Sıcaktan ve havadaki tozdan ötürü yavaş ilerliyordu. Sonunda aradığı evin önünde durdu. Burayı gördüğü anda doğru yer olduğunu anlamıştı. Evin önündeki asil meşe ağaçlarını, çiçekleri, bahçeyi, çardağı ve uzakta parıldayan demir yolunu görmüştü. Evet; aradığı yer, önünden defalarca geçtiği ve neşeyle ulaşmak istediği yer burasıydı. Artık burayı bulmuştu, buradaydı, ancak neden çalmak üzere kapıya uzandığında eli bocalıyordu? Neden kasaba, yol ve sevdiği evin girişi, neden onda kötü bir rüyadaymış hissi uyandırıyordu? Neden karmaşa, şüphe ve umutsuzluk hissediyordu?

Nihayet eşikten geçti, yavaşça yürümeye başladı ve kısa bir süre sonra, birkaç adım attıktan sonra verandaya ulaştı ve kapıyı çaldı. Kapının önünde ayak sesleri duydu ve hemen sonrasında kapı açıldı. Karşısında bir kadın duruyordu. Ve bir anda buraya geldiği için kederle karışık acı bir üzüntü hissetti. Karşısında, onu güvensiz gözlerle süzen kadının ona binlerce kez el sallayan kadın olduğunu biliyordu. Ancak sıska, yavan ve sert bir yüzü vardı. Derisi sarkıp buruşmuştu ve gözlerindeki huzursuz bir şüpheyle adama bakıyordu. Tüm o cesur özgürlük, hareketlerinde hissettiği sıcaklık, şefkat ve dostluk hissi onu gördüğü anda kaybolmuştu.

Ve şimdi kendi sesi, kim olduğunu ve gelme nedenini anlatmayı denediğinde son derece zoraki çıkıyordu. Ancak denemeye devam ediyordu. Ruhunu sarıp çevreleyen pişmanlık, kafa karışıklığı ve inançsızlık korkusuna karşı inatla savaşıyordu. Eskiden hissettiği neşe, umut ve hassasiyet kaybolmuştu. Tek hissettiği, utançtı artık. En sonunda kadın isteksiz bir şekilde onu evine davet etti ve sert bir sesle kızını çağırdı. Acı dolu geçen bir süreden sonra çirkin oturma

odasına geçip oturdu ve iki kadın onu somurtarak, donuk, düşmanca bir şekilde süzerken konuşmaya çalıştı.

Ve sonunda kekeleyerek basitçe veda ettikten sonra ayrıldı. Yolun aşağısına indi ve kasabaya doğru yürüdü. Bir anda ne kadar da yaşlandığının farkına vardı. Aşina olduğu tren yolunun manzarasına bakarken cesur ve kendinden emin çarpan yüreği, dünyanın ve özellikle de tanımadığı bu yerin vahşiliği karşısında dehşete düşüyordu. Artık o ışıltılı yolun hissettirdiği büyünün ve o hayal ettiği küçük evreni bulma umudunun bir daha geri gelmemek üzere yok olduğunu biliyordu.

Thomas Wolfe

Thomas Clayton Wolfe, 3 Ekim 1900'de Kuzey Carolina, Ashwille'de doğdu. Babası Oliver Wolfe bir taş ustası, annesi Julia Elizabeth Westall Wolfe ise bir pansiyon işletmecisiydi. 1916 yılında Kuzey Carolina Üniversitesi'nde eğitim görmeye başladı. Yazarlık kariyerine burada başlayıp The Tar Heel adlı okulun öğrenci dergisinde de editörlük yaptı. Mezun olduktan sonra, George Pierce Baker'ın Harvard Üniversitesin'deki 47 Workshop derslerine oyun yazarı olmak isteğiyle katılıp lisansüstü eğitimine devam etti. Harvard eğitiminden sonra New York'a taşındı ve hayatının geri kalanını da burada geçirdi. Burada New York Üniversitesin'de dersler verip yazı hayatına devam etti. Wolfe, ilk kitabı olan ve otobiyografik olan *Look Homeward Angel* isimli eserini 1928 yılında yazmayı bitirdi. Kitap, Ernest Hemingway ve F. Scott Fitzgerald'ın da editörlüğünü yapmış olan Maxwell Perkins editörlüğünde Ekim 1929'da basıldı. Bu kitapta, *Kayıp Çocuk*'ta olduğu gibi karakterler Wolfe'un kendi hayatındandı. Babası, Oliver Wolfe, kitaplarında Oliver Gant;

annesi Julia Elizabeth Westall Wolfe, Eliza Gant; kendisi ise Eugene Gant karakteriyle kitaplarında yer almıştır. Bu kitabıyla üne kavuşan Wolfe, döneminin önemli yazarlarından William Faulkner ve Nobel ödüllü ilk Amerikan yazar olan Sinclair Lewis'in desteğini kazandı. 1934 yılında *Of Time and the River* isimli ikinci romanında Eugene Gant karakterine tekrar yer verdi. 15 Eylül 1938'de miliyer tüberküloz nedeniyle genç yaşta hayata gözlerini yumdu.

İçindekiler

Tanrı'nın Yalnız Adamı 5

Karanlık Mesih 27

Uzak ve Yakın 53

GANZER KİTAP

Kayıp Çocuk
Thomas Wolfe

Kokain - Absent: Yeşil Tanrıça - Uyuşturucu Paniği
Aleister Crowley

Ateizmin Gerekliliği - Aşk Üzerine - Haklar Beyannamesi
Percy Bysshe Shelley

.

CEP KİTAPLARI

Tanrı'nın Yalnız Adamı - Yalnızlığın Anatomisi
Thomas Wolfe

CEP KİTAPLARI 1

THOMAS WOLFE

Tanrı'nın Yalnız Adamı

Yalnızlığın Anatomisi

ISBN 978-605-69941-0-4